9 Ιανουαρίου 1905

«Ματωμένη Κυριακή» και «Ποτέμκιν»

Η πείνα και η εξαθλίωση βασίλευαν στην αχανή Ρωσία του τσάρου Νικολάου Β', το 1905. Το ένα έκτο της γης ανήκε σε επτακόσιες οικογένειες, άλλα δύο έκτα σε λιγότερους από 26.500 τσιφλικάδες, ενώ τα υπόλοιπα τρία έκτα σε πάνω από δέκα εκατομμύρια αγροτικές οικογένειες που δύσκολα κατάφερναν να τα φέρουν βόλτα. Οι βιομηχανίες, στα αστικά κέντρα, συγκέντρωναν εξαθλιωμένους εργάτες, στους οποίους έβρισκαν πρόσφορο έδαφος οι μαρξιστικές ιδέες. Συνδικάτα ξεφύτρωναν παντού, απεργίες ξεσπούσαν και, συχνά, μεταβάλλονταν σε εξεγέρσεις. Ο τσάρος και η κυβέρνησή του έλπιζαν σε μια νίκη, στο ρωσοϊαπωνικό πόλεμο, ώστε να σιγάσουν τη λαϊκή δυσφορία. Όταν, όμως, έπεσε το Πορτ Άρθουρ (*βλ. 2.1.1905*), ξέσπασε εξέγερση, που μεταβλήθηκε σε επανάσταση.

Ο στρατός ανέλαβε δράση. Την Κυριακή, 9 Ιανουαρίου 1905, μια μόλις εβδομάδα μετά την ήττα, άνοιξε πυρ. Εκατοντάδες εργάτες σκοτώθηκαν μπροστά στα χειμερινά ανάκτορα της Αγίας Πετρούπολης. Η μέρα αυτή ονομάστηκε «Ματωμένη Κυριακή» και απετέλεσε την πρώτη σοβαρή σύγκρουση του τσάρου με τους υπηκόους του. Η επανάσταση του 1905 πνίγηκε στο αίμα. Περίοδος τρομοκρατίας ακολούθησε αλλά τα γεγονότα είχαν πάρει το δρόμο τους.

Τον Ιούνιο της ίδιας χρονιάς, οι ναύτες του θωρηκτού «Ποτέμκιν» στασίασαν, όταν κατάλαβαν πως τους έδωσαν να φάνε σάπια κρέατα. Έριξαν τους αξιωματικούς στη θάλασσα και εξέλεξαν δική τους ηγεσία, ορίζοντας κυβερνήτη του πλοίου τον σημαιοφόρο Αλεξέγιεβιτς. Το «Ποτέμκιν» σήκωσε κόκκινη σημαία κι έπλευσε στην Οδησσό, όπου ξέσπασε πανεργατική απεργία, ενώ και το θωρηκτό «Ποβιεντονοσίετς» σήκωσε κόκκινη σημαία.

Στις 29 Ιουνίου, ο ναύαρχος Κρούγερ με πέντε θωρηκτά, ένα καταδρομικό και πέντε τορπιλοβόλα έφτασε στην Οδησσό. Το «Ποτέμκιν» διέσπασε τις γραμμές και βγήκε στ'

ανοιχτά. Το «Ποβιεντονοσίετς» παραδόθηκε. Η απεργία εκφυλίστηκε. Ανοργάνωτοι οι στασιαστές άρχισαν να τσακώνονται μεταξύ τους. Το κίνημα έσβησε. Έπλευσαν στην Κωστάντζα και παρέδωσαν το πλοίο στις ρουμανικές αρχές. Η πλωτή κομμούνα έζησε δέκα μέρες. Το φθινόπωρο, νέες απεργίες ξέσπασαν και, στις 13 Οκτωβρίου 1905, δημιουργήθηκε στην Πετρούπολη το πρώτο σοβιέτ (συμβούλιο) των εργατών. Ως τον Δεκέμβριο, νέα σοβιέτ οργανώθηκαν και σ' άλλες πόλεις. Όλα διαλύθηκαν από το τσαρικό καθεστώς, που, όμως, υποχρεώθηκε, το 1906, να ιδρύσει τη Δούμα, το πρώτο κοινοβούλιο της Ρωσίας.

1788: Το Κονέκτικατ αποδέχεται το αμερικανικό σύνταγμα και γίνεται η 5η πολιτεία των ΗΠΑ.

1792: Η συνθήκη του Ιασίου δίνει τέλος στον Ρωσοτουρκικό πόλεμο. Τα ρωσικά σύνορα επεκτείνονται και οι Οθωμανοί επίσης κερδίζουν έδαφος.

1913: Γεννιέται ο 37ος πρόεδρος των ΗΠΑ, Ρίτσαρντ Νίξον. Μετά την νίκη του σε δυο προεδρικές εκλογές επηρεάστηκε αρνητικά απ' το σκάνδαλο Γουότεργκεϊτ και, το 1974, παραιτήθηκε.

1923: Ο Δον Ζουάν ντε λα Σιέβρα, Ισπανός αεροπόρος και εφευρέτης, κάνει την πρώτη επιτυχημένη πτήση με το αυτόγυρο, τον πρόγονο του ελικόπτερου.

1972: Πυρκαγιά καταστρέφει ολοσχερώς το υπερωκεάνιο «Βασίλισσα Ελισάβετ», ανοιχτά του Χονγκ Κονγκ.

1992: Οι Σέρβοι στη Βοσνία- Ερζεγοβίνη ανακηρύσσουν ξεχωριστή δημοκρατία, δηλώνοντας ότι θα αποτελέσει μέρος της ομοσπονδιακής Γιουγκοσλαβίας.

2003: Με απόφαση του ρεπουμπλικανού κυβερνήτη του Ιλινόις, Τζορτζ Ράιαν, οι θανατικές καταδίκες 167 φυλακισμένων στην πολιτεία μετατρέπονται σε ισόβια.

2005: Ο Μαχμούτ Αμπάς είναι ο νέος πρόεδρος των Παλαιστινίων, διαδεχόμενος τον Γιασέρ Αραφάτ. Στις εκλογές, έλαβε πάνω από 62%, έναντι 20% του κυριοτέρου από τους αντιπάλους του.

Η 9η Ιανουαρίου στον πολιτισμό

9 Ιανουαρίου 1963

Τηλεόραση από το διάστημα

Ως το 1956, ένα τηλεφώνημα από την Ευρώπη στις Ηνωμένες Πολιτείες κόστιζε μια μικρή περιουσία. Γινόταν μόνο με ραδιοτηλέφωνο κι εφόσον ο καιρός ήταν καλός παντού, σ' όλο το μήκος του ραδιοσήματος. Εκείνη τη χρονιά, ένα προηγμένο υποβρύχιο καλώδιο, με 36 τηλεφωνικά κυκλώματα, ένωσε την Ευρώπη και την Αμερική. Όταν, στις 4 Οκτωβρίου 1957, εκτοξεύτηκε ο πρώτος Σπούτνικ, κανένας δεν μπορούσε να φανταστεί πως πολύ σύντομα το θαύμα αυτό της τεχνικής, το υποβρύχιο καλώδιο, θ' αχρηστευόταν.

Ήταν το 1958, όταν εκτοξεύτηκε ο Σκορ, ο πρώτος και πρωτόγονος τηλεπικοινωνιακός δορυφόρος. Ακολούθησε ο Ηχώ 1 της ΝΑΣΑ τον Αύγουστο του 1960 και, δυο χρόνια αργότερα, τον Ιούνιο του 1962, ο βελτιωμένος Τέλσταρ 1 που γρήγορα θεωρήθηκε ξεπερασμένος. Ήταν, όμως, ο πρώτος τεχνικός δορυφόρος που μπορούσε να συνδέσει τηλεφωνικά την Αμερική με την Ευρώπη και να αναμεταδώσει μια τηλεοπτική εκπομπή από τη μια ήπειρο στην άλλη. Ο δρόμος είχε ανοίξει...

Στις 13 Δεκεμβρίου 1962, εκτοξεύτηκε ο τηλεπικοινωνιακός δορυφόρος Ριλάι 1. Στις 9 Ιανουαρίου 1963, ο Ριλάι-1 εξέπεμψε σ' Ευρώπη και Αμερική το πρώτο πλήρες τηλεοπτικό πρόγραμμα με το σύστημα μονταβίζιον. Την ίδια χρονιά, το κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών αποφάσισε την ίδρυση του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών μέσω Δορυφόρων. Ο νέος οργανισμός προικίστηκε με προνόμια που μόνο στην εταιρία σιδηροδρόμων είχαν δοθεί, πριν από έναν αιώνα, στα 1862. Πολύ σύντομα, ένα παγκόσμιο σύστημα δημιουργήθηκε με τη συμμετοχή 45 μη σοσιαλιστικών κρατών. Ένα αντίστοιχο σύστημα οργανωνόταν στο σοσιαλιστικό μπλοκ, όπου κυριαρχούσαν οι σοβιετικοί δορυφόροι «Μολνίγια» που σημαίνει «Αστραπή». Ο Ριλάι 1 έζησε ως τον Οκτώβριο του 1964.

1793: Ο Γάλλος αεροναύτης Ζαν Πιερ Μπλανσάρ πραγματοποιεί την πρώτη του πτήση με αερόστατο πάνω από την Βορειοαμερικανική ήπειρο.

1881: Γεννιέται ο Ιταλός συγγραφέας Τζιοβάνι Παπίνι. Κυριότερο έργο του η «Ιστορία του Χριστού». Πέθανε στις 8 Ιουλίου 1956.

1900: Η «Λάτσιο» είναι η πρώτη ποδοσφαιρική ομάδα που ιδρύεται στη Ρώμη, διαλέγοντας τα χρώματα άσπρο και γαλάζιο προς τιμή της Ελλάδας, πατρίδας του ολυμπισμού.

1908: Γεννιέται η Γαλλίδα Σιμόν ντε Μποβουάρ, μυθιστοριογράφος, κριτικός και συγγραφέας του έργου «Το δεύτερο φύλο». Υπήρξε σύντροφος του Ζαν Πολ Σαρτρ για μεγάλο χρονικό διάστημα. Πέθανε στις 14 Απριλίου 1986.

1909: Παγκόσμια πρώτη (στο Παρίσι) της σύνθεσης για πιάνο του Μορίς Ραβέλ «Ο Γκασπάρ της νύχτας».

1941: Γεννιέται η Αμερικανίδα τραγουδίστρια της μουσικής φολκλόρ, Τζόαν Μπαέζ, η οποία μετείχε σε διαδηλώσεις υπέρ των δικαιωμάτων του πολίτη. Βοήθησε στην δημιουργία του κινήματος εναντίον του πολέμου του Βιετνάμ στη δεκαετία του '60, όμως αργότερα απαρνήθηκε τις μεθόδους βίας που αυτό υποστήριζε.

1960: Αρχίζουν οι κατασκευές στο φράγμα Ασουάν της Αιγύπτου.

2012: Διαρρήκτες κλέβουν από την Εθνική Πινακοθήκη έργα των Πάμπλο Πικάσο, Πιετ Μοντριάν και Γκουλιέλμο Κάτσια (γνωστού ως Μονκάλβο). Του Πικάσο ήταν το «Γυναικείο κεφάλι» που ο καλλιτέχνης είχε δωρίσει στην Ελλάδα σε ένδειξη τιμής για την αντίσταση του ελληνικού λαού στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο.